

RENDAHAGYÓ ÚTI BESZÁMOLÓ AZ USA NEMZETI GÁRDÁJÁNÁL TETT SZAKMAI KONZULTÁCIÓRÓL

Nemes József mk. alezredes, hdm. főtiszt
MH Szárazföldi Vezérkar Műszaki Főnökség

1997 március 6-11. között az Amerikai Magyar munkacsoport éves tervei keretében műszaki szakmai konzultáció megtartására nyílt lehetőség az Egyesült Államok Ohio-i Nemzeti Gárdánál. A rövid idő csupán egy villámlátogatás kereteit biztosította, így a szerzett tapasztalatok szinte csak benyomás jellegűek, de mindenképpen közreadásra méltóak és alkalmasak. A többször módosított program végső kialakításába a természet szólt közbe. Így az eredeti elképzelés, - a Nemzeti Gárda 16. Műszaki Dandár részeinek mozgósítási és kiképzési feladataival történő ismerkedés - helyett, ugyanennek az alakulatnak, az Ohio-folyón hirtelen levonuló árvíz okozta mentési és helyreállítási tevékenységét volt módunkban teljes vertikumában megtekinteni.

Cleveland : Polgárháborús emlékmű

A szűk szakmai küldöttség (az MH MÜF, a 4.g.hdt.MÜF-ség katasztrófa elhárítási feladatokkal foglalkozó hdm.főti.-je és az MH MÜF-ség hdm.főti.-je (tolmács) az Erie-tó partján fekvő Cleveland iparvárosba érkezett. Itt állomásozik a 112. műszaki zászlóalj. A zászlóalj fő erői riasztás után átcsoportosításra kerültek D-re és helyreállítási munkákba vettek részt. Az árvízre ki nem rendelt állomány az éves kiképzési tervének megfelelően különböző szakmai felkészülési feladatokat hajtott végre a kiképzőbázisán. Meg kell jegyezni, hogy a látogatás hétvégére esett, és, mint rendszeren ebben az időben folyt a géppuskás, műszaki és hadtáp kiképzés.

Tekintettel a kialakult helyzetre a látogatás központját vendéglátóink áttették Columbusba, Ohio állam fővárosába.

A Nemzeti Gárda helye az USA fegyveres erőiben

A Nemzeti Gárda történelmi hagyományokon alapuló, a polgárháború időszakáig visszanyúló múltú, önkéntes katonai szervezet. Ma egyesületekbe szervezve tevékenykedik, szervezetenként többnyire a szövetséges haderő dandárjainak tartalékaként. A rendszeresen ismétlődő kiképzésen és gyakorlatokon rész vevő állomány a szolgálati idejére a tényleges katonai rendfokozatnak megfelelő illetményt kap, szolgálati ideje a nyugdíjba beszámít. Perspektivikusan és arányaiban létszámát tekintve azonos méretű szervezettelé válik mint a Szövetségi haderő és a Tartalék együttvéve. Ezek a mutatók már csupán méreteikben is meghatározzák jelentős szerepét, melynek egyik megnyilvánulási formája a katasztrófa helyzetek kezelésében nyilvánul meg.

Az önkéntesekből álló személyi állományt műszaki vonatkozásban dandárokba és zászlóaljakra szervezték. A katonai rendőr alakulatokkal egyetemben az államok szívesen veszik a jól felszerelt, mozgékony, polgári feladatokat is megoldani képes alakulatokat és az időszakonkénti kötelező átszervezések során igyekeznek maguknak megszerezni az állomásoztatás jogát, saját állami határaikon belül.

Az önkéntességéből fakadóan, így katasztrófa helyzetekben is lényeges, hogy az alkalmazási területről bevonult, tehát személyes érdekeltséggel is rendelkező állomány a végrehajtó. Ez előnyt jelent a helyismeret, vonatkozásában is.

A védekezés irányítása

A rendkívüli helyzet irányítására egy, idegenek számára hosszú ideig zárt, a hazai fogalmaink szerint úgynevezett: rejtett vezetési pont áll rendelkezésre az állam fővárosában, a centrális elhelyezkedésű Columbusban. A több emelet mélyen található munkahelyeket, (központi csarnokot, a pihentetés és ellátás feltételeit akár hermetikusan elzártan is biztosító vezetési pont) központ helyiségében található egy, minden korszerű híradási eszközzel felszerelt vezetési terem. A terem helyet biztosít valamennyi érintett hivatal, intézmény, testület, szervezet operatív és beavatkozni képes munkacsoportja számára akinek szerep juthat egy katasztrófa helyzet megoldásá-

ban. Így külön, természetesen hálózatba kötött számítógéppel, telefon és fax lehetőségekkel felszerelt munkahelyen volt képviselő csoportja a :

- közúti rendőrségnek
- tűzoltóságnak
- mentőszolgálatnak
- környezetvédelemnek
- tisztiorvosi szolgálatnak
- kormányzó hivatalnak
- meteorológiai szolgálatnak
- állami ellátási, szállítási stb. szervezeteknek
- Nemzeti gárdának
- Szövetségi Hadseregnek stb.

A részlegek szolgálatukat önállóan szervezik. A munkahelyen folyamatosan tartózkodik egy a feladatokat részleteiben ismerő, kommunikálni és dönteni képes munkatárs. Ebben a helyzetben a pihentetést külső lehetőségek igénybevételével oldották meg. A munkaasztalok termináljai kapcsolatban vannak a teremben mindenholnan látható nagyméretű elektronikus kivetítőkkel. Így az adott munkahelyen feldolgozott adatokat szükség szerint azonnal mindenki számára látatóvá lehet tenni ilyen módon is.

A válságkezelésbe bevon munkacsoportok napi tevékenységét a központ igazgatója hangolja össze. Napi rendszerességgel tájékoztatót és feladatszabást tart. Erre ott jártunkkor 10.00 került sor. A tájékoztató keretében ismertette :

- az eltelt időszakban bekövetkezett változásokat
- a kiadott intézkedések végrehajtási állapotát
- a legfontosabb újabb fejleményeket és változásokat
- a jelentkező legfontosabb problémákat

A feladatszabás vonatkozásában :

- meghatározta a soron következő feladatok prioritási sorrendjét
- az azonnal fogantatandó rendszabályokat

- az együttműködésben érintett munkacsoportok előtt álló legégetőbb feladatokat
- a bekérendő információkat

Ezen időszak alatt a vezetési ponton a munkarend nem szakadt meg. Minden munkahelyen zökkenő és zavarmentesen folyt tovább a tevékenység. Telefonok bonyolódtak, munkatársak mozogtak, információk cserélődtek. Ugyanakkor a higgadt hangvételű, rutinszerűnek tűnő, vezeték nélküli mikrofonba mondott eligazítás kellő figyelmet kapott. Ez látszott abból is, hogy a menet közben kért kimutatás a megfelelő helyen elkészült és a kellő időben a mondandó alátámasztására a kivetítőn mindenki számára elérhető módon meg is jelent.

Ez a rendszer, amellett, hogy technikailag magas színvonalon támogatott, biztosítja, hogy valamennyi érintett az egy helyen megfogalmazott fontossági sorrendet tekinti meghatározónak. Ezáltal kiküszöbölhetőek a félre értelmezések, a párhuzamos, esetleg egymást kioltó intézkedések, az erőfeszítések közös cél érdekében koncentrálhatóak. Az együttműködési problémák rövid úton rendezhetőek, mivel a kontaktus személyes és folyamatos.

Olyan esetekben, melyekhez a meglévőt meghaladó szakmai hozzáértésre van szükség, rendelkezésre álló lista alapján, akár más államokból is specialisták, szakértők hívhatók meg. A legfontosabb kérdésekben a döntéseket a kormányzó hozza meg a fenti munkacsoportok által előkészített és az vezetési pont igazgatója által koordinál információk alapján. A válságközpont működési ideje alatt folyamatosan működik egy szakértőkből, egyetemi tanárokból álló, független munkacsoport, mely időről-időre értékeli a kormányzó döntéseit és mintegy demokratikus kontrollt gyakorolva, a rendelkezésére bocsátja következtetéseit. E munkacsoport részére, a sajtóéhoz hasonlóan a vezetési terem karzatán, üveggel elválasztott, de minden információt biztosító helységet jelöltek ki. Azon túl, hogy a kontroll folyamatos, ez a csoport nem avatkozik be az eseményekbe, viszont tárgyilagos értékelésével és megítélésével igyekszik segíteni és támogatni a kormányzót felelősségteljes döntési feladatában.

A fentiekből következik, hogy az újságírók sem zavarják a válságstáb munkáját, viszont bármikor van lehetőségük adatokat szerezni a nyilvánosság tájékoztatása érdekében. Ez a folyamat visszaható, mivel a kivetítőkön megjelenő belső, szolgálati jellegű információkon kívül, folyamatosan látható volt a CNN hírtelevízió árvízi beszámolója, az Internet hálózat meteorológiai adatai, műholdas időjárás helyzetképek és előrejelzés.

A szükséges adatokat kiegészítették a falakon körben elhelyezett, és meghatározott rendszerességgel karbantartott, a különböző munkahelyek rendelkezésére álló, hagyományos falitablók, nyilvántartó térképek, kimutatások és táblák. Ezeket az előkészített formanyomtatványokat fóliával borítják és az adatokat színes, vastagon fogó, alkoholos filctollakkal vezetnek minden különösebb, időrabló formai kötöttség nélkül. Széles körben alkalmazták a hirdető táblákon megszokott, kitűzött figyelemfelkeltőket és emlékeztetőket.

Az irigylésre méltó technikai lehetőségek mellett az anyagiktól függetlenül megállapítható legfontosabb tapasztalat : a centrális akaratot megtestesítő, egyirányba mutató, demokratikus kontroll alatt álló vezetési rend.

A Műszaki Testület (Corps of Engineer) szerepe az árvédekezésben

Az USA rövid 200 éves történetének hagyományáiból fakadóan, szintén a polgárháborús időszakra és a West Point Katonai Akadémia történetére visszatekintve a Műszaki Testületnek máig élő múltja van. A neves katonai tanintézet által kibocsátott tisztekre fontos szerep várt a Nyugat meghódítása során, mivel leképzetteként közülük kerültek ki a földmérők, térképészek és mérnökök. Mint olyanokra nagy szükség volt a vasútépítések, a terepfelmérés, és feltérképezés terén. Ugyancsak erre a testületre várt és maradt mind a mai napig a folyószabályozás és partvédelem feladata is.

A folyószabályozás műszaki problémáját nem a hazánkban elsősorban ismert, és Európában többnyire alkalmazott módon oldották meg. A folyókat hagyták eredeti medrükben kanyarogni. A partvonalon a vízjárás és a sokéves átlag függvényében az árterületen és környékén különböző építési engedélykategóriákat határoztak meg. Ezek szerint a kevésbé veszélyes területeken lehet az árvízveszélynek nagyobb mértékben kitett építményeket létesíteni.

A fő figyelmet a vízgyűjtő területek vízfolyásaira, illetve azok duzzasztására fordították. Így a lehulló csapadékmennyiség visszatartásával és fokozatos leeresztésével szabályozták, illetve szabályozzák ma is a folyókat. Emellett a jelentősebb vízfolyásokon, így az Ohio-folyón is, automatikus vízállás jelző rendszert építettek ki, mely regisztrált adatait központi adatgyűjtő központba futnak be.

A rövid ott tartózkodás alatt, a mozgósított műszaki alakulatok az állam 80 megyéjéből 12-öt érintő árvízi helyzet helyreállítási munkái irányításába és végrehajtásába volt módunk betekinteni. A CNN hírtévézió adásait és egyéb információforrásokat figyelemmel kísérve láthattuk, hogy távolabbi folyószakaszokon még elsősorban mentési feladatok vannak napirenden. Érdekességként állapítottuk meg, hogy a azon felül, hogy az Ohio-folyó határfolyó Ohio és Kentucky államok között, a két part közül a folyó rendezés, illetve „rendezetlenség” miatt nincs árvíz-védekezési kapcsolat. A két állam ezirányú feladatait egymástól függetlenül oldotta meg, mivel a D-i oldalon más jellegű problémákkal néznek szembe. Ott a domborzati viszonyok jelentősen eltérnek az ohioi alföldi jellegtől. Itt jegyzendő meg, hogy más, az árvízveszélyben nem érintett állam (Michigan) Nemzeti Gárdabeli műszaki alakulatai technikai eszközökkel kíségettek az ohioi kollégákat. Ezt az eszközök kezelő nélküli átadásával oldották meg.

Az Ohioi Nemzeti Gárda parancsnokságán, melyről föld alatti átjárási lehetőség nyílt a rejtett vezetési pontra alkalmunk volt részt venni a törzs eligazításán. Számunkra újszerűen és szokatlanul, stílusában és szellemiségében a válságközpontéhoz hasonló módon zajlott le ez a parancsnoki rendezvény. A törzsfőnök rövid tájékoztatása után, az általa meghatározott rendben jelentettek a különböző szolgálati munkacsoportok (G-1, G-2, ... stb) szaktisztjei, tiszthelyettesei.

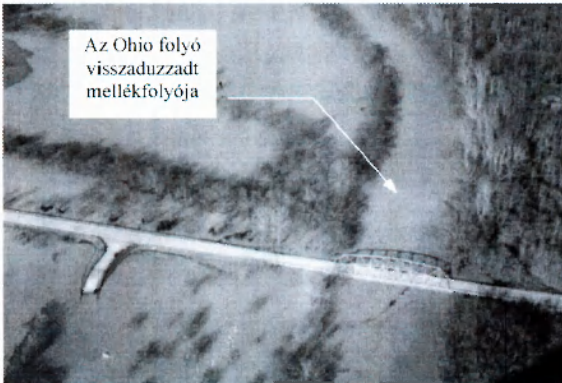
A légkör katonás szolgálati fegyelem és az oldott munkahelyi kapcsolat egyvelege volt. Az eligazító helyiség ajtaja nyitva állt, akit szolgálati kötelmei elszólítottak távozott, aki másutt volt elfoglalva megfelelő időben érkezett. A jelentést fogadó tábormoknak nem okozott presztízsgondot, hogy például a személyügyi kérdésekről „csupán” egy szakaszvezető jelentett. Neki viszont nem lehetett olyan kérdést feltenni, amit ne tudott volna azonnal és röviden megválaszolni. Hasonló színvonal jellemezte a többi jelentést is, melyek során kielégítő válasz kapott minden érintett fél a kérdéseire és a várható feladatokra, beleértve az együttműködésben érintett légi erő képviselői is.

Az akkori állapot szerint 1282 fő vett rész a védekezési és helyreállítási munkákban. A Nemzeti Gárda alegységei részéről a mozgósított állományt ugyancsak az önkéntesekből felállt törzs vezette és irányította. A nyilvántartásokat és dokumentumokat a korábban leírt módon, a falakra függesztett, lefóliázott térképeken és tablókon vezették. Az adatokat 3 óránként frissítették. Széles körben alkalmazták a szövegszerkesztőket és az előre elkészített formanyomtatványokat, valamint adatbázis kezelő programokat. Szakfeladatok kidolgozására azonban elvéve sem

láttunk ezen a szinten célszoftvereket, szakprogramokat. Úgy tartják, hogy a végrehajtók részére kész megszabott feladatot kell adni, amely a megfelelő feltételek biztosítása mellett végrehajtható.

A terepen

A látogatás során lehetőséget kaptunk a helyszínen is meggyőződni a Nemzeti Gárda részvételéről a helyreállítási munkákban. A Columbus-i egyetemi repülőtérrel egy UH-1-es

helikopterrel repültünk végig a Scioto-folyó nyomvonalát követve Blue-Creek körzetébe. A repülés alatt is látható volt medréből kilépő mellékfolyók környezetében végbement pusztítás. Az Ohio-hoz közeledve mind szembeötlőbbé váltak az árvízre jellemző képek.

Első landolásunk Blue Creek-nél Jefferson megyében (hazai fogalmaink szerint egy tanyaközpont közelében) a helyi önkéntes tűzoltó szervezet szertárának közelében volt. Itt települt a közúti rendőrség 400 ezer dollár értékű, egyedi építésű mozgó vezetési pontja is. E helyről irányították a körzet helyreállítási munkáit, mely a Wintersteen folyó által elmosott hidak, alámosott utak helyreállításából, a területet ellepő uszadékok és iszap elszállításából, ivóvíz biztosításából állt a West Union-i kórház részére. Helyi sajátosságként jelentkezett a farmok gázellátását biztosító, alapzatukról felszakított és elúszott, egyedi gáztarályok mentése. Ugyancsak nagy gondot okozott, hogy víz alá került az ivóvíz telep és a szennyvízhálózat. Így a klasszikus műszaki építési feladatokon kívül jelentős közegészségügyi problé-

A katonai rendőrség HMWV terepjárója és egy homlokra-kodó az úthelyreállítás helyszínén

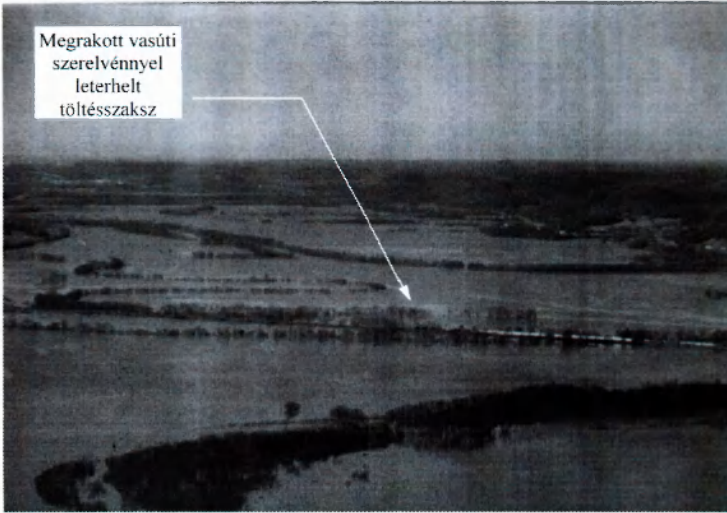
mákat is meg kellett oldani. Egyik fő problémát az uszadékok ideiglenes, majd később tartós tárolás, elhelyezése jelentette környezetvédelmi szempontból. Nem kis szerep hárult a katonai rendőr alegységekre. Az akadályoztatott forgalmi viszonyok között fenn kellett tartani a közlekedés rendjét és helyenként fellépni a fosztogatások ellen.

Felszállás után Green, Monroe, Sprigg megyék partszakaszait tekintettük meg a levegőből, ahonnét megfigyelhető volt más NG alegységek földi tevékenysége.

Víz tisztító központ - West Union kórház

A kitelepült aegységek ellátását szerződéskötő tiszt közreműködésével oldják meg helyi éttermekből. Arra alkalmas közintézményekben (iskola) szállásoltak el. Nagy gondot fordítanak az állomány egészségügyi biztosítására és az egyéb járandósági normák betartására. Ugyanakkor, mivel a Nemzeti Gárda kellő lakossági támogatást élvez, megfelelő presztizzsel rendelkezik, a környéken önadakozásból összegyűjtött, a károsultak megsegítésére szánt adományokból és folyamatosan készített ételekből a lakosság is igyekezett élelmezni a helyreállításban résztvevőket.

Szembeötlő volt, hogy mekkora jelentősége és társadalmi súlya van a tűzoltó szervezeteknek. Mint megtudtuk, egy-egy lakókörzetben a tűzoltó főnök a rendőrfőnöknél nagyobb hatalommal rendelkezik. Maga az önkéntes tűzoltó szervezet egyben társadalmi és kulturális központ is. Itt Blue Creek-ben a helyi tűzoltó főnök egész családjá önkéntes tűzoltó, de rajtuk kívül számos más. korra, nemre való tekintet nélkül önkéntes foglalkozott a beérkezett adományok osztályozásával, kiosztásával, a rászorulóknak gondozásával.

A kormányzó

Ebben az időben várták a körzetbe Ohio állam kormányzóját (George V. Voinovich) aki időről-időre a helyszínen győződött meg a helyzet alakulásáról. A kellő publicitással övezett esemény szigorú forgatókönyv szerint zajlott, melyen kísérőként részt vett a Nemzeti Gárda parancsnoka Richard Alexander tábornok is. A tábornok minden lehetőséget megragadott, hogy előtérbe helyezze a munkában részt vevő gárdistákat és felhívja a kormányzó, ezen keresztül a sajtó figyelmét is a tevékenységükre, ezzel is lehetőséget teremtve a már meglévő presztizs és elismertség fokozására. Ezek szerint a parancsnoknak nem csak kiváló szakértőnek, jó vezetőnek, de kellően politikusnak is kell lenni, hogy feladatait perspektivikusan jól végezhesse.

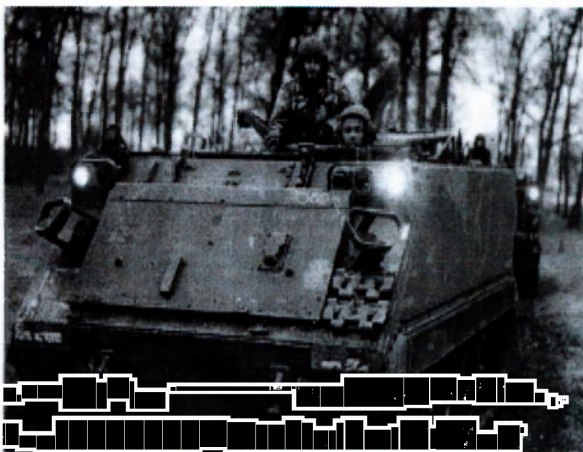

A kormányzó a helyszínen szerzett tapasztalatokat Cincinnati-ből hazatérően

A jól megszervezett, és bizonyára tudatosan a későbbi választási és politikai célzatú tartalom mellett a látogatás alkalmával lefolytatott beszélgetések során a kormányzó láthatóan komoly figyelmet szentelt a fent említett tűzoltó főnök beszámolójának és a protokolon kívül kisebb utasításokat is adott a környezetében lévő munkatársai számára.

Összegzett tapasztalatok

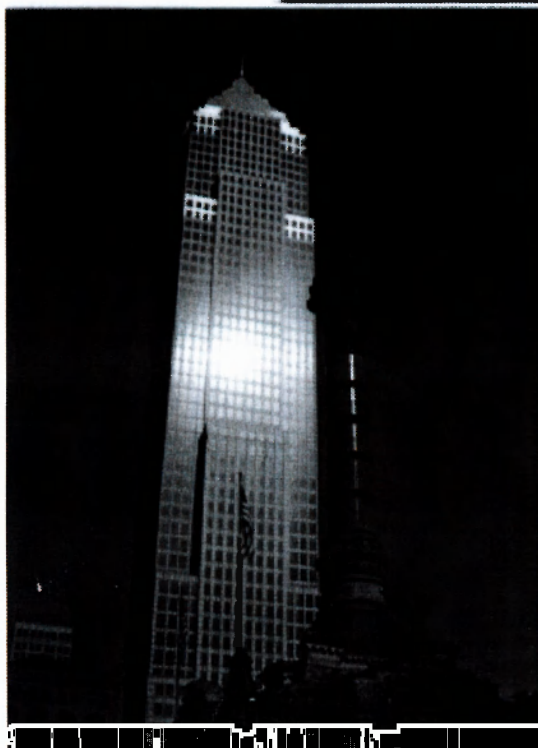
Nem minden nap és nem mindenkinek adódik lehetőség akárcsak külföldön, nem beszélve a tengerentúlon tapasztalatokra szert tenni, még ha olyan rövid idő alatt is, mint amelyet e látogatás keretei biztosítottak. Magának az utazás élményein túl számos tanulsággal szolgált és nem volt hiába való ez a vilámlátogatás.

Nem igazán szokványosan, de megragadva ezt az alkalmat is, e sorok szerzője köszönetet mond az arra illetékesnek, hogy lehetőséget kapott, hogy személyes benyomásokat szerezzen és ilyen módon azokat közreadhassa.

Először is ezek az élmények megdőntöttek egy ezidáig kialakított képet a fogadó ország katonáiról. Küldöttségünk bármerre járt, mindenütt nyílt és őszinte fogadtatásra lelt. Sehöl sem tapasztaltuk az elzárkózás, a titkolózás, de a magasabbrendűség jeleit sem. Mindenütt kíváncsiak voltak a mi tapasztalatainkra, véleményünkre és önzetlenül megosztották saját ismereteiket. Mivel összességében azonos problémák és feladatok megoldása előtt állunk *egy nyelven beszélünk*. Könnyen szót lehetett érteni minden szakmai és nem szakmai kérdésben egyaránt.

A látott vezetési stílus eltérő a nálunk megszokottól, eredményessége viszont kézzel fogható volt. A megfelelő anyagi háttér jól érzékelhető, de a problémák kezelését elsősorban a kreatív

gondolkodásmód és a szerepek konkrét és jól körvonalazott leosztása biztosította. Látható volt, hogy jól beállt törvényi szabályozás és egységesen értelmezett végrehajtási szabályok alapjai a hatékony munkavégzésnek.

Adaptálható tapasztalatokat nyújtottak a Nemzeti Gárda társadalmi presztízseről szerzett benyomások, ugyanakkor látni kellett, hogy ez hosszú időszak magas színvonalú tevékenységének eredményeként alakulhatott ki.

Ebben a rendhagyó úti beszámolóban igyekeztünk összefoglalni a legfontosabbnak ítélt tapasztalatokat, egy kicsit beleszöve a szubjektív benyomásokat is. Természetesen a rövid idő nem tette lehetővé, hogy teljes mélységében

és átfogóan minden, a témával kapcsolatos kérdést szisztematikusan érintsünk, de fontos lehet akkor, amikor újjászervezés előtt áll a honvédség részvételének szabályozása hazai katasztrófa védelmi, így az árvízvédelmi feladatokban is.

Cleveland. 1997 március 6-11.